Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · “Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini ta’minlashning ustuvor yo‘nalishla...

ta’minlashning ustuvor yo‘nalishlari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

Xo‘jalik operatsiyasi mazmuni	Schotlar korrespondensiyasi	
	debet	kredit
Foyda solig‘i bo‘yicha bo‘nak to‘lovi to‘landi	4410	5110
Foyda solig‘i hisoblandi	9810	6410
Bo‘nak to‘lovlari hisobga olindi	6410	4410
Hisob-kitob bo‘yicha foyda solig‘i to‘landi	6410	5110
Foyda solig‘i bo‘yicha penya hisoblandi	9430	6410
Foyda solig‘i bo‘yicha penya to‘landi	6410	5110

Foyda solig‘i bo‘yicha penyalarni boshqa operatsion xarajatlarga kiritish zarur ((9430-schot) Nizom 2.3.15.13-b., 05.02.1999 yildagi 54-son VMQga ilova).

Bu chegirilmaydigan xarajatlar hisoblanib, (SK 317-m. 19-b.) buxgalteriya hisobida 6410-schotning alohida subkontosida aks ettiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.O‘zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi (yangi tahriri) 30.12.2019yil

2. «O‘zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida»gi O‘RQ-599-sonli O‘zbekiston Respublikasi Qonuni.

3. Soliq Solish Asoslari. 2024-yil, Ibrohim Axmadxonov

4. Moliya va soliqlar .Darslik B. A. Xasanov, B. A. Xashimov, A. B. Muxametov, A. A. Abduvoxidov, J. M. Urazmatov, G‘. B. Akramov, M. A. Narbayeva, D. B. Eshpulatov. Toshkent 2023-yil.

5. www.mf.uz - O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi sayti.

6. www.lex.uz - O‘zbekistan Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.

7. https://soliq.uz. - O‘zbekistan Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasining rasmiy sayti.

8. www.mineconomu.uz - O‘zbekistan Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi sayti.

9.www.stat.uz - O‘zbekistan Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentligi rasmiy sayti.

10. Siat.stat.uz – - O‘zbekistan Respublikasi yagona axborot portal

AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISH IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI JADALLASHTIRISH VA ULARNING HUQUQ VA MANFAATLARNI SO‘ZSIZ TA'MINLASH, BARQAROR BANDLIK VA YUQORI DAROMAD TOPISHGA ERISHISH - KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHNING MUHIM SHARTI

Eshjanova Sohiba Masharip qizi
Chirchiq davlat pedogogika universiteti talabasi

Sa’dullayeva Mahfuza Husenovna
Nazoratchi o‘qituvchi: Chirchiq davlat pedogogika universitet
sadullaevamahfuza5@gmail.com

Annotatsiya. Aholi farovonligini oshirishda iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash va bu borada tadbirkorlikni jadallashtirishning muhim o‘rni yoritiladi. Xususan, tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini so‘zsiz ta'minlash, ularga

Published: 23.12.2024

Cite this article: Eshjanova Sohiba Masharip qizi, Sa’dullayeva Mahfuza Husenovna (2024). Aholi farovonligini oshirish iqtisodiyotda tadbirkorlikni rivojlantirishni jadallashtirish va ularning huquq va manfaatlarni so‘zsiz ta'minlash, barqaror bandlik va yuqori daromad topishga erishish - kambag‘allikni qisqa.... Emro Science and Education, 1(4). https://journal.emro.uz/public/maqola/1050

© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish orqali barqaror bandlikni shakllantirish va aholi daromadlarini oshirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Shu bilan birga, tadbirkorlik rivoji kambag‘allikni qisqartirishda asosiy omillardan biri sifatida taqdim etiladi. Maqola iqtisodiyotdagi zamonaviy yondashuvlar va muvaffaqiyatli tajribalarni o‘rganish orqali ushbu yo‘nalishdagi samaradorlikni oshirishga qaratilgan tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar: aholi farovonligi, tadbirkorlikni rivojlantirish, kambag‘allikni qisqartirish

Абстракт. В статье освещается важная роль устойчивого развития экономики в повышении благосостояния населения, с акцентом на ускорение развития предпринимательства. Рассматриваются вопросы безусловного обеспечения прав и интересов предпринимателей, совершенствования механизмов их поддержки для формирования устойчивой занятости и повышения доходов населения. Кроме того, развитие предпринимательства представлено как один из ключевых факторов сокращения бедности. Статья включает рекомендации по повышению эффективности в данном направлении через изучение современных подходов и успешного опыта в экономике.

Ключевые слова: благосостояние населения, развитие предпринимательства, снижение бедности.

Abstract. The article highlights the critical role of sustainable economic development in improving the well-being of the population, emphasizing the acceleration of entrepreneurship. It examines the issues of unconditionally ensuring the rights and interests of entrepreneurs, improving support mechanisms to foster stable employment, and increasing household incomes. Furthermore, entrepreneurship development is presented as a key factor in poverty reduction. The article provides recommendations for enhancing efficiency in this area through the study of modern approaches and successful experiences in the economy.

Keywords: population well-being, entrepreneurship development, poverty reduction

Kirish. Zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim ustuvor yo‘nalishlaridan biri aholi farovonligini oshirish va kambag‘allikni kamaytirishdir. Aholi farovonligini ta'minlash uchun iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, tadbirkorlikni jadallashtirish, aholi uchun bandlik va daromad manbalarini kengaytirish zarur. Tadbirkorlik aholini ish bilan ta'minlash va yuqori daromadga erishishning eng samarali vositalaridan biri bo‘lib, aholining iqtisodiy faolligini oshirish orqali kambag‘allikni qisqartirishga xizmat qiladi.

Davlat boshqaruvi tizimida tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini ta'minlash, ularga qulay iqtisodiy muhit yaratish iqtisodiy o‘sishning asosiy omili hisoblanadi. “Kuchli tadbirkorlik muhitini yaratish uchun davlat boshqaruvi, qonun ustuvorligi va infratuzilma rivojiga e’tibor qaratish lozim.”[1] Ushbu maqolada tadbirkorlikni rivojlantirish va aholining turmush darajasini yaxshilashga qaratilgan asosiy chora-tadbirlar tahlil qilinadi.

Tadbirkorlik iqtisodiyotning harakatlantiruvchi kuchlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon yangi ish o‘rinlarini yaratish, mahalliy ishlab chiqarishni kengaytirish, bozorni raqobatbardosh qilish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy qilish orqali aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, kichik va o‘rta biznes subyektlarini rivojlantirish orqali iqtisodiyotga muhim ijobiy ta’sir ko‘rsatish mumkin.

O‘zbekiston tajribasi ko‘rsatadiki, xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha qabul qilingan islohotlar, jumladan, soliq yukini kamaytirish, kredit olish imkoniyatlarini kengaytirish va tadbirkorlik subyektlarini byurokratik to‘siqlardan ozod qilish aholining iqtisodiy faolligini oshirishda muhim o‘rin tutadi.

“Tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o‘sishning eng muhim omili bo‘lib, u yangi ish o‘rinlari yaratish va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi”[2]. Kambag‘allikni qisqartirishning asosiy omillaridan biri aholiga barqaror bandlikni ta'minlashdir. Barqaror ish o‘rinlari yaratish orqali nafaqat aholi daromadi oshadi, balki ularning ijtimoiy himoya darajasi ham yaxshilanadi. Shu ma'noda, tadbirkorlik yangi ish o‘rinlarini yaratishning asosiy vositasi sifatida ko‘riladi.

Bundan tashqari, “Kambag‘allikni qisqartirish uchun aholini tadbirkorlikka jalb qilish va ularni qo‘llab-quvvatlash eng muhim strategiyadir”[3]. Masalan, qishloq hududlarida oilaviy tadbirkorlik va fermer xo‘jaliklarini rivojlantirish orqali aholini qashshoqlikdan chiqarish mumkin. Shu bilan birga, ayollar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash ularga iqtisodiy mustaqillikni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Davlatning asosiy vazifalaridan biri tadbirkorlik uchun qulay sharoit yaratish va tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini himoya qilishdir. Bu borada quyidagi chora-tadbirlar muhim ahamiyatga ega:

1. Soliq tizimini soddalashtirish va soliq yukini kamaytirish. Bu tadbirkorlik faoliyatini boshlash uchun zarur sharoitlarni yaratadi.
2. Ma'muriy to‘siqlarni kamaytirish. Ro‘yxatga olish, litsenziyalash va boshqa tartib-taomillarni soddalashtirish tadbirkorlikni rivojlantirish uchun muhim hisoblanadi.
3. Moliyaviy resurslardan foydalanishni osonlashtirish. Kredit olish imkoniyatlarini kengaytirish, moliyaviy resurslarga kirishni ta'minlash orqali tadbirkorlarning faoliyati qo‘llab-quvvatlanadi.

“Faravon jamiyat barpo etish uchun davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi”[4]. Tadbirkorlik yangi ish o‘rinlari yaratish orqali aholining barqaror bandligini ta’minlaydi va daromadlarini oshiradi. Bu kambag‘allikni qisqartirishda hal qiluvchi omil bo‘ladi.

Yangi bizneslar innovatsiyalar va xizmatlarning sifatini oshiradi, bu esa iqtisodiyotga ijobiy ta’sir qiladi. Mahalliy resurslardan samarali foydalanish: tadbirkorlar mavjud tabiiy, moliyaviy va inson resurslarini samarali boshqarib, iqtisodiy farovonlikni ta'minlaydi. Tadbirkorlar tomonidan moliyalashtirilgan loyihalar sog‘liqni saqlash, ta’lim va transport kabi sohalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa

Aholi farovonligini oshirish – har qanday jamiyat uchun dolzarb va muhim masala. Bu yo‘lda tadbirkorlikni rivojlantirish eng asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Tadbirkorlik faqat iqtisodiy o‘sishni ta’minlab qolmay, balki yangi ish o‘rinlari yaratish va aholining daromadlarini oshirishga xizmat qiladi. Shu boisdan tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularni qulay sharoitlar bilan ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi zarur.

Kambag‘allikni qisqartirishda aholini barqaror ish bilan ta’minlash va ularga munosib daromad manbalarini yaratish eng samarali choralardandir. Ayniqsa, aholini tadbirkorlikka jalb qilish va kichik hamda o‘rta biznes subyektlarini qo‘llab-quvvatlash jamiyatdagi iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishda katta ahamiyatga ega. Bu esa nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikni ham ta’minlaydi.

Davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, qonun ustuvorligini ta’minlash va infratuzilmalarni yaxshilash orqali tadbirkorlik uchun yanada qulay muhit yaratish mumkin. Bunday islohotlar innovatsiyalarni rag‘batlantiradi, iqtisodiy o‘sishni tezlashtiradi va aholining umumiy hayot sifatini yaxshilaydi.

Shunday qilib, farovonlikka erishish uchun tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, barqaror bandlikni ta’minlash va aholining huquq va manfaatlarini kafolatlash asosiy

shartdir. Bu chora-tadbirlar nafaqat iqtisodiy rivojlanishni ta’minlaydi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat va barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalangan Adabiyotlar

1. Acs, Zoltan J. va Audretsch, David B. Tadbirkorlik tadqiqotlari qo‘llanmasi. Springer, 2010.
2. De Soto, Hernando. Kapital sir-sinoatlari: Nima uchun kapitalizm G‘arbda muvaffaqiyat qozonadi, lekin boshqa joylarda emas. Basic Books, 2000.
3. Yunus, Muhammad. Kambag‘alliksiz dunyo yaratish: Ijtimoiy biznes va kelajak kapitalizmi. PublicAffairs, 2008.
4. Birlashgan Millatlar Taraqqiyot Dasturi (UNDP). Inson rivojlanishi hisobotlari, 2022.

O‘ZBEKISTONDA YOSH OILALARNING TADBIRKORLIK ORQALI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINING ISTIQBOLLARI

Imomnazarov Hasan Ixtiyor o‘g‘li
Yoshlar muammolarini o‘rganish va istiqbolli kadrlarni tayyorlash instituti
Mustaqil izlanuvchisi (PhD)
hasanboyimomnazarov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimizda oilaviy tadbirkorlikning rivojlanishi, yosh oilalarning tadbirkorlik orqali ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, jamiyat faravonligini oshirishning muhim vazifalari, imkoniyatlari hamda istiqbollari yuzasidan fikr-mulohazalar bildirildi.

Kalit so‘zlar: Oila, rivojlanish, yosh oila, ijtimoiy-iqtisodiy, kapital, tadbirkorlik, kichik biznes, barqarorlik.

O‘zbekistonda yosh oilalarning tadbirkorlik orqali ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish istiqbollari mamlakatning uzoq muddatli barqaror taraqqiyoti va jamiyat farovonligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Yosh oilalarning tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, ular uchun qulay muhit yaratish va qo‘llab-quvvatlash, nafaqat oilaviy farovonlikni ta’minlaydi, balki iqtisodiyotning turli sohalarida yangi imkoniyatlar ochilishiga hissa qo‘shadi.

Oilada hamjihatlik, mehr-muhabbat va o‘zaro hurmat hukmron bo‘lsa, bu kichik qurilgan dunyoning har bir a’zosi g‘amxo‘rlik, quvonch va o‘z qadr-qimmatini his qiladi. Yosh oilalarda kuzatilayotgan muammolarni tadbirkorlik orqali hal etishda, dastlab tadbirkorlik haqida aytib o‘tish joiz. Tadbirkor deganda ish, korxona, fabrika tushuniladi va uning ortida maxsulot ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatishni o‘z oldiga maqsad qilib qo‘ygan ishlab chiqarish, xo‘jalik yuritish tizimini murakkab organizm turadi.[86] Tadbirkorlik sohasini xo‘jalik yuritish ko‘lamiga ko‘ra 3 ga bo‘lamiz. Bular yirik-500 dan ortiq kishini ishlab chiqarish jarayonida band bo‘lishi, o‘rta- 20 tadan 500 kishigacha bo‘lgan kishini band qilgan ishlab chiqarish va kichik tadbirkorlik ishlab chiqarish jarayonida 10-20 yoki undan kam kishini o‘zida band qilgan tadbirkorlik turlariga bo‘lamiz. Yirik ishlab chiqarish, keng turdagi mahsulotlarni ishlab chiqaradigan, mehanizatsiyalashgan va avtomatlashgan yo‘nalishlarda yirik va o‘rta tadbirkorlik subektlari faoliyat olib boradi. Kichik tadbirkorlikka esa asosan hizmat ko‘rsatish yo‘nalishlari yoki qishloq xo‘jaligi sohalarini qamrab oladi.Umuman olganga kichik

[86] Tadbirkorlik asoslari. S. N Usmonov, Yu. T Dadaboyev. Farg‘ona nashriyoti. 2000-y.